

Drentse schapen uit Goois natuurreserveaat

Roelof Hoving

‘Wanneer er één schaap over de dam is, volgen er meer’, aldus een Nederlands spreekwoord en dat zou in 1962 van toepassing kunnen zijn op de gemeente Odoorn, omdat de bestaande schaapskudde een uitbreiding onderging.

Op 19 januari 1962 schrijft het *Nieuwsblad van het Noorden*: ‘De gemeentelijke schaapskudde van Odoorn is sinds woensdag uitgebreid met 98 schapen, twee rammen van het Drentse heideras en één geit. Deze dieren vormden voor hun vertrek naar Exloo de schaapskudde van het Gooise Natuurreserveaat te Laren.’

De krant vervolgt: ‘Gistermorgen hebben de dieren en de schooljeugd van Exloo - hiervoor kregen ze een half uurtje eerder vrij - kennis met elkaar gemaakt. Een allerplezierigste kennismaking, naar het ons leek.

Kennelijk deed burgemeester J. van Roijen, ‘de geestelijke vader’, van de reeds bestaande Exloër schaapskudde, dit goed. Terecht is hij met zijn dorpsgenoten trots op deze aanwinst. In niet mindere mate is dit ook de 80-jarige oud-schaapherder

Roelof Steenbergens moest in 1962 op 80-jarige leeftijd nog weer een poosje aan het werk. Deze foto is midden jaren vijftig gemaakt. (Collectie R. Hoving)

van Exloo, Roef Steenberg die sinds gisteren met zijn hond Herta weer actief scheper is geworden. Tijdelijk, omdat voorlopig de beide kudden gescheiden van elkaar er op uit zullen trekken.

Wanneer de schaapskooi tegenover het gemeentehuis is uitgebreid zullen Roef en Herta weer kunnen gaan rusten'.

Van Roijen had vernomen dat de schaapskudde van het Gooische Natuurreserveaat werd opgeheven en toen meende hij dat dat een prachtige gelegenheid was om wat nieuw bloed in de eigen schaapskudde te brengen. De schaapskudde van Exloo bestond hoofdzakelijk uit zogenaamde Schoonebekers, met een enkele echte Drents heideschaap er tussen. De kudde in Laren bestond echter hoofdzakelijk uit Drenten. Het Drentse schap is mooier dan de Schoonebeker en al die omstandigheden waren er de oorzaak van dat burgemeester Van Roijen een poging ondernam om die kudde naar Exloo te krijgen.

Honderd schapen naar Exloo

Het *Nieuwsblad van het Noorden* kon bovenstaande berichten publiceren, omdat acht dagen eerder een brief van burgemeester Van Roijen naar de *Stichting*

Gooisch Natuurreserveaat in Hilversum was gezonden, waarin wordt vermeld dat de aankoop van 100 schapen tegen een prijs van f. 32,50 per stuk doorgaat. Vermeld wordt dat de betaling zal plaatsvinden op 1 mei 1962. Van Roijen schrijft dat het in het voornemen ligt de schapen in de loop van de volgende week, zo enigszins mogelijk op dinsdag 16 januari 1962, op te halen.

Op 17 januari (een dag na het ophalen van de kudde) schrijft rentmeester Boelen van de *Stichting Gooisch Natuurreserveaat*, dat de schapen hedenmorgen zijn 'afgezonden'. (In de brief staat dat het om 99 schapen gaat. red). De kosten van het transport waren voor de *Stichting Gooisch Natuurreserveaat*. Het risico gedurende het transport was voor de gemeente Odoorn.

De rentmeester schrijft eveneens dat de uniformen van scheper Rengers niet meer aanwezig zijn. Aangeven wordt dat er nog wel analoge (gebruikte) uniformen van een boswachter zijn. Boelen meent dat het beter is dat Rengers naar Laren komt, om te bepalen of deze uniformen, twee colberts en een pantalon, hem aanstaan.

De nieuwe aanwinsten, met de geit voor-

Veel attractiever

De Drentse heiderasschapen hebben het voordeel vertelde ons de heer Van Roijen, dat ze voor de toeristen veel attractiever zijn. Het is dan ook de bedoeling geheel op dit ras over te schakelen. Daar de kudde van Ruinen uit het zelfde ras bestaat is nauwere samenwerking in de toekomst niet ondenkbaar.

Het verschil is echter dat Ruinen door de provincie wordt gesubsidieerd en Exloo niet. Hoewel de eerste burger van Odoorn zich hier niet over wilde uitlaten is er bij hem een stille hoop dat Exloo dit ook nog eens ten deel zal vallen. Tot dinsdag werden ook de Larense schapen gesubsidieerd. Bij hun verhuizing naar Exloo is echter de subsidie van O.K.W. komen te vervallen. Hoofdzakelijk vindt burgemeester Van Roijen dat met de komst van de Drentse heiderassen de toekomst van de Exloër schaapskudde verzekerd is.

Schoonebekers verdwijnen

De reeds bestaande kudde van 150 Schoonebekers gaat dus uit Exloo verdwijnen. Wanneer en waarheen is nog niet bekend. Voor de gemeente Schoonebeek zou het een passende kudde zijn grapte de heer Van Roijen, maar voegde hij er aan toe, misschien houden ze het daar alleen op de olie... (Uit het *Nieuwsblad van het Noorden*, 19 januari 1962)

Krantenfoto bij het artikel over de Larense kudde. (Uit het Nieuwsblad van het Noorden)

op, huppelen het terrein van gemeentewerken op, om kennis te maken met de Exloër jeugd.

Zodra een definitieve bestemming voor het schaapskooi-complex bekend is, zal hij Van Roijen informeren over eventuele bouwsels en attributen, die voor verkoop in aanmerking komen. In een aparte brief belooft de rentmeester, dat hij een indruk geven zal van de exploitatie van de voormalige Gooise kudde.

Aan het eind van de brief spreekt hij de hoop uit dat Odoorn in de gelegenheid is de geit bij de kudde te laten, zo lang haar fysieke gesteldheid dit toelaat.

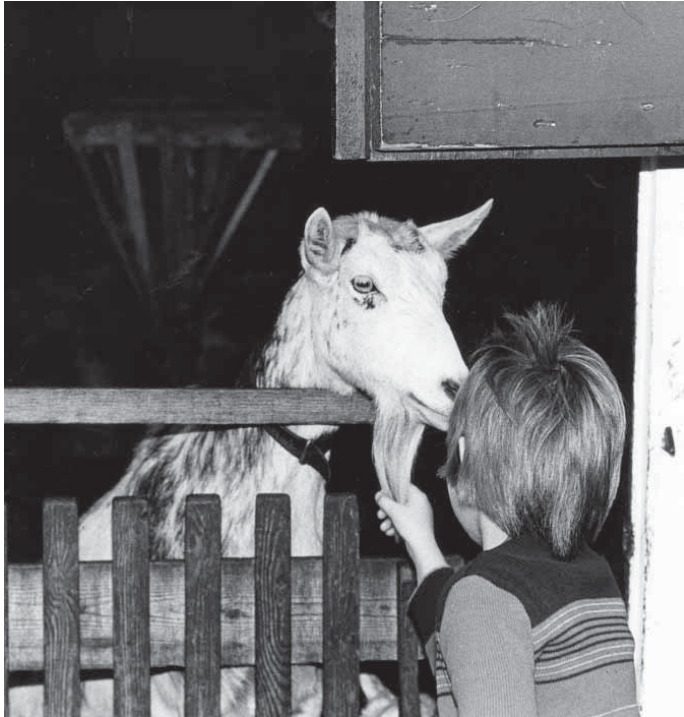
Krediet voor schapen en uitbreiding van de kooi

Het college moet al eerder zeker geweest zijn van de benodigde gelden door verkoop van de kudde, bestaande uit zo'n 100 schapen van het Schoonebeeker ras. In de notulen van de raadsvergadering van 16 maart 1962 lezen we: 'De voorzitter deelt het volgende mede. In aansluiting

op hetgeen in de besloten zitting van de laatste raadsvergadering werd medegedeeld stellen burgemeester en wethouders voor een krediet van f. 3.217,50 beschikbaar te stellen ter tijdelijk financiering van de koopsom van het restant der kudde uit het Goois natuureservaat.

Oorspronkelijk lag het namelijk in de bedoeling de kosten van aankoop van vorengenoemde kudde, waarvan de betaling per 1 mei aanstaande zal moeten plaats vinden, te financieren uit de opbrengst van de verkoop van de bestaande kudde. Het is evenwel moeilijk te bezien, of verkoop dezer laatste kudde vóór genoemde datum wel op bevredigende wijze kan plaats vinden, dan wel, dat daarvoor een later tijdstip moet worden gekozen.

In verband hiermede wordt het gewenst geacht, dat voor de tijdelijk financiering eerst een krediet beschikbaar wordt gesteld. Zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.'

*Een foto van de geit, die eind jaren zeventig bij de kudde liep.
(Gemeente-archief Borger-Odoorn)*

Vanwege de komst van de Gooise kudde, diende de bestaande schaapskooi uitgebreid te worden. Het vergroten van de landbouwschuur kostte volgens planning ruim f. 5.700,--. De bedoeling was eerst om de pachter van de boerderij schadeloos te stellen voor het gebruik van meer schuurruimte, maar later bleek dat de pachter liever de schuur vergroot wilde hebben, omdat hij toch bergruimte voor landbouwproducten en gereedschappen noodzakelijk achtte. Daarom werd besloten de schuur met een vak uit te breiden. In de schaapskooi werden, op advies van de Veeartsenijkundige dienst extra voorzieningen ter bestrijding van besmettelijke ziekten getroffen en werd een waskelder gepland, om ziekten als rotkreupel te voorkomen. Ook was nog een kleine duizend gulden nodig voor het inrichten van een tijdelijke schaapskooi, voor het huisvesten van de kudde uit het Gooi. Ook werd een afrastering op de brink aangebracht. In totaal werd aan Gedeputeerde Staten gevraagd een

Geit

Honderd schapen en één geit. Deze laatste zag waarschijnlijk onze verbaasde blikken, toen ze als eerste het terrein van de dienst van gemeentewerken kwam ophuppelen, want plotseling kwam ze naast me staan. Ze vertelde, dat ze reeds enkele jaren met de Drentse heideschapen in Laren heeft gewoond. "We zijn verrast door de geweldige ontvangst in Exloo. Burgemeester Van Royen kwam ons persoonlijk begroeten. In het garagecomplex, waarvan een deel uitstekend is ingericht tot schaapskooi, kwam hij nog even kijken of we het naar onze zin hadden."

Enkele oudere schapen en ik vinden het weerzien met Harm Rengers bijzonder prettig. In 1959 heeft hij ons acht maanden door het Gooise natuureservaat laten ronddolen. Hij zal in Exloo weer onze begeleider zijn.

"Schrijf maar gerust," zei de geit tenslotte, dat de Drentse heideschapen en ook ik het wel klaren in Exloo.... ondanks het feit dat we de subsidie van O.K. en W. niet mee hebben kunnen krijgen uit Laren." (Uit: *Nieuwsblad van het Noorden*, 19 januari 1962)¹

machtiging af te geven voor een bedrag van f. 7.250,--. De totale kosten werden later begroot (begroting 16 maart 1962) op bijna f. 8.000,--.

Men kreeg in Exloo in 1962, totdat de uitbreiding van de kooi een feit was, eerst twee aparte kudden met twee schepers en twee honden en dit was zeker een unicum in ons land. De schoolkinderen kwamen, toen de Larense kudde arriveerde, ter begroeting naar de schapen om naar de nieuwe aanwinsten te kijken. Voor deze ontmoeting kregen de

leerlingen een half uurtje eerder vrij. Na de raadsvergadering schrijft het college een brief aan Gedeputeerde Staten om een machtiging te ontvangen voor de aankoop van de kudde een bedrag van f. 3.217,00. Het college schrijft in die brief dat de opbrengst van de verkoop van de kudde van het Schoonbeker ras naar verwachting zeker meer dan voldoende zal zijn om de aankoopkosten te dekken. Op 6 april schrijven Gedeputeerde Staten, voordat zij de machtiging kunnen afgeven, dat zij eerst nog een reëel sluitende begrotingswijziging van de gemeente Odoorn verwachten. Op 4 mei wordt de machtiging verleend. Of

Een heel oude prentbriefkaart. Hier loopt de schaap kudde rond 1900 midden in het dorp Exloo met de scheper, Jan Steenberg senior, vader van Roelof Steenberg. De boerderij op de achtergrond is van de familie Hes aan de Hoofdstraat. Daarin is nu bakkerij Van Veenen gevestigd. De broers Klaas en Hendrik Hes lopen met de kudde mee. (Collectie R.Hoving)

de stichting in Laren hierdoor ook wat langer heeft moeten wachten op het afgesproken bedrag, vermeldt het dossier niet.

Noot

1 O.K. en W. Ministerie van Onderwijs, Kunst en Wetenschappen.